

Asia: VN/2062/2020

Lukiodiplomiselvitys 2020

Vastaajaa koskevat perustiedot

Vastaatteko

j) muussa roolissa

A) Luvussa 2 on kuvattu lukiodiplomit osana nykyistä lukiokoulutusta

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

B) Luvussa 3 on kuvattu lukiodiplomien saavutettavuutta ja yhdenvertaisuuden toteutumista

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

C) Luvussa 4 on kuvattu lukiodiplomien arvioinnin nykytila ja kehittäminen

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

D) Luvussa 5 on käsitelty lukiodiplomien tuomista osaksi yo-tutkintoa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

E) Luvussa 6 on käsitelty diplomien hyödynnettävyyttä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

F) Luvussa 7 on käsitelty lukiodiplomien kehittämiskohteita. Lukiodiplomit saatettiin nykyiseen muotoonsa lv. 2004-2005 aikana, ja niitä voi suorittaa taito- ja taideaineissa kahdeksaa erilaista. Luvussa mm. selvitettiin, miten lukiodiplomeita voitaisiin hyödyntää nykyistä useammissa oppiaineissa ja kansainvälisissä tiedekilpailuissa.

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

1.1. Lukiodiplomijärjestelmää tulisi edelleen kehittää ja syventää sekä se tulee liittää entistä vahvemiksi osaksi lukio-opetusta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

1.2. Sopiva viranomainen tätä työtä johtamaan ja koordinoimaan olisi Opetushallitus, jonka vastuulla lukiodiplomien kehittäminen on ollut koko niiden olemassaolon ajan.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

2. Lukion opetussuunnitelman perusteet (OPH Määräykset ja ohjeet 2019:2a) -asiakirjassa määritellyissä taito- ja taideaineissa lukiodiplomien suorittaminen asetettaisiin kaikkia lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoittavaksi. Tämä muutos kohdistuisi siis kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeihin. Tämä luo muutostarpeen lukiolakiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

3. Muissa kuin kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa lukiodiplomien järjestäminen säilyisi vapaaehtoisena.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

4. Tätä edellä kuvattua muutosta tuettaisiin muodostamalla kansallinen rakenne lukioasetuksessa määritellyn kehittäjälukioverkoston varaan. Nykyisistä kehittäjälukioista kaksi keskittyy kuvataiteeseen, kaksi liikuntaan ja kolme musiikkiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

5. Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa kehittäjälukioverkosto erityistehtävälukioverkoston tuella laatisi Opetushallituksen kanssa yhteistyössä pedagogiset ratkaisut, joiden myötä lukiodiplomien suorittaminen mahdollistuisi

aidosti maan jokaisessa lukiossa. Tämä pedagoginen ratkaisu sisältäisi ns. pohjakurssien ja lukiodiplomikurssien toteuttamisen. Tämä rakenne luotaisiin etä- ja/tai verkko- /virtuaaliopetuksen avulla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

6. Suoritetulla lukiodiplominäytöllä voisi korvata yhden ylioppilastutkinnon viidestä kokeesta. Ylioppilastutkintoa suorittava kokelas tekisi siinä tapauksessa äidinkieli ja kirjallisuus -kokeen sekä kolme koetta ryhmästä, johon kuuluu matematiikan-, toisen kotimaisen kielen-, vieraan kielen- ja reaaliaineen koe sekä lukiodiplomin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

7. Ylioppilastutkintotodistukseen tulisi kirjaus siitä, että kokelas on korvannut yhden edellytettävistä ylioppilasaineista lukiodiplomilla. Lukiodiplomista annetaan erillinen todistus. Todistuksen antaa kokelaan oma lukio. Jatkossa siis lukiodiplomin suoritus olisi ylioppilastutkintotodistuksen liite, eikä päättötodistuksen liite.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

8. Lukiodiplomien tuominen osaksi ylioppilastutkintoa edellyttää voimakasta lukiodiplomien arvioinnin kehittämistä. Esitetyt muutokset edellyttävät kansallisen mallin luomista lukiodiplomien arviointiin. Tämä arvioinnin kehitystyö tulee toteuttaa Opetushallituksen johtamana yhteistyössä ylioppilastutkintolautakunnan, korkeakoulujen sekä kehittäjälukiodien kanssa.

Esitämme, että lukiodiplomien oppilaitoksen ulkopuolinen arvioija määräytyy perustettavan kansallisen arviointiverkoston kautta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

9. Korkeakouluille tulee tarjota nykyistä enemmän tietoa koko lukiodiplomijärjestelmästä. Lukiodiplomien kehittämisessä tulisi jatkossa kuulla korkeakoulujen näkemyksiä ja tarpeita nykyistä enemmän, jotta korkeakoulut voivat tulevaisuudessa hyödyntää lukiodiplomeita nykyistä paremmin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

10. Tässä selvityksessä esitetyt toimenpide-ehdotukset luovat edellytyksiä lukiodiplomien paremmalle hyödyntämiselle korkeakoulujen opiskelijavalinnassa.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Korkeakoulujen valintajärjestelmän tavoitteena on viime vuosina ollut valintaprosessien keventäminen, nopeuttaminen ja kustannusten karsiminen. Tavoitteena on myös opiskelijavalintojen tekeminen mahdollisimman paljon lukion päästötodistuksen ja ylioppilaskirjoitusten perusteella. Opiskelijavalintojen painopiste on siirtynyt ja yhä edelleen siirtymässä lukio-opintoihin, ei niinkään korkeakoulujen valintaprosessiin. Korkeakoulujen valintamenettelyissä korostuu yhteisvalinta ja menetelmät, joilla on mahdollista käsitellä korkeakouluun pyrkiviä joukkoina, ei niinkään yksilöinä. Tämä valintamenettelyn suunta on haaste esimerkiksi lukiodiplomin pisteitykselle hakuprosessissa, kun hakumenettelyt eivät suosi valintojen eriyttämistä opintosuuntiin. Kysymys lukiodiplomin merkityksestä jatko-opintoihin hakemisessa liittyy siihen, miten valintamenettelyä kehitetään.

11. Kotitalouden lukiodiplomi korvataan yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomilla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

12. Käsityön lukiodiplomi muuntuu ja uudistuu teknologian lukiodiplomiksi.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

5) Olen täysin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomi asettuu koulutusjärjestelmässämme jatkumoon, joka alkaa varhaiskasvatuksesta ja jatkuu perusopetuksen kautta lukion oppimäärään ja lukion päättävään päättötodistukseen ja ylioppilaskirjoituksiin. Selvityksessä esitetään käsityö lukiodiplomin muuttamista teknologian lukiodiplomiksi. Kuitenkin perusopetuksen käsityön opetussuunnitelman (2014) mukaan käsityön oppimistehtävät perustustuvat ilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan. Käsityön lukiodiplomin muuttaminen yksinomaan teknologian lukiodiplomiksi tarkoittaa kahden muun oppiaineen oppimistehtävien peruselementin pudottamista pois lukiodiplomissa osoitettavasta oppimisesta ja kehittymisestä. Teknologian lukiodiplomi on merkittävästi kapea-alaisempi kuin käsityöoppiaineen perusta tällä hetkellä. Kuitenkin tällä hetkellä oppimisessa ja opetuksessa korostetaan nimenomaan laaja-alaisia, teema- ja ilmiöpohjaisia oppimistehtäviä ja kokonaisuuksia. On vaikea ymmärtää millä tavalla käsityön lukiodiplomin muuttaminen teknologian lukiodiplomiksi vastaa lukio-opetuksen yleissivistäviä ja pedagogisia tavoitteita ja päämääriä. Käsityöoppiaineen opintopolun näkökulmasta käsityödiplomin muuttaminen teknologian lukiodiplomiksi ei ole sen kehittämistä vaan koko opintopolun muuttamista toiseksi.

Käsityö-oppiaineella ei ole lukioon vahvistettua opetussuunnitelmaa, jolloin on ymmärrettävää, että siinä lukiodiplomin suorittamisessa on haasteita, sekä koulutuksen järjestäjille että opiskelijoille. Lukiokurssien järjestämisen vaikeus otetaan selvityksessä annettuna, puuttumatta syihin. Selvityksessä ei kuitenkaan ole selvitetty käsityötä korvaamaan esitetyn teknologian lukiokurssien järjestämiseen tarvittavia resursseja. Kun esitetään oppiainetta korvaamaan toista, pitäisi sen edellytykset ja toteutumismahdollisuudet myös kartoittaa ja kuvata. Käsityöoppiaineen opetuksen järjestämisessä olisi syytä selvittää yhteistyön mahdollisuudet laajan kansalais- ja työväenopistoverkoston, käsityön taiteen perusopetusta sekä alan ammatillista koulutusta järjestävien toimijoiden kanssa. Lukiokurssien järjestämisessä taito- ja taidealoilla on laaja-alaiset yhteistyön mahdollisuudet muidenkin kuin korkea-asteen koulutuksen järjestäjien kanssa.

Selvityksessä ei avata sitä kehittämistyötä, jota kehittämislukioissa on tehty. Kun selvityksessä on tehtävänä kuvata ja selvittää lukiodiplomin tilanne tällä hetkellä, on erikoinen valinta jättää selvityksestä pois se kehittämistyö, jota parhaillaan tehdään. Selvityksessä tuntuu olevan oletusarvona, että lukija tietää ja tuntee miten lukiodiplomin kehittäminen on järjestetty. Selvityksessä tehty kysely ja kyselyssä annetut vaihtoehdot, teknologian ja yrittäjyyden lukiodiplomit, perustunevat meneillään oleviin kehittämishankkeisiin, mutta kehittämistyön perusteluja, niihin liittyviä mahdollisia kokeiluja ja käytäntöjä ei kuvata eikä perustella selvityksessä. Selvityksessä kuvatun perusteella on mahdotonta tietää mitä teknologian lukiodiplomi tarkoittaisi käytännössä.

Selvityksessä todetaan, että se perustuu kyselyllä kerättyyn aineistoon, johon vastasi vain murto-osa niistä, joille kysely oli toimitettu. Tästä huolimatta selvityksen päätelmät ja toimintasuositukset on annettu suoraviivaisesti aineistosta yleistäen. Selvitystä ei kutsuta tutkimukseksi, mutta voisi silti ajatella, että tämäntyyppisessä selvityksessä hyvän, tieteellisen tiedonhankinnan mukaisesti, ainakin pohdittaisi ja suhtauduttaisi kriittisesti aineiston kapeuteen ja siitä välttämättä seuraavaan vinoumaan. Selvityksen lukijalle ei riittävästi avata sitä, ketkä ovat vastanneet kyselyyn ja ketkä ovat jättäneet vastaamatta. Selvityksessä lukiodiplomien tekijät, lukiodiplomien opiskelijat ja heidän näkemyksensä lukiodiplomien suorittamisen rajoitteista ja resursseista on aliedustettuna aineistossa. Myös lukiodiplomin jo suorittaneiden näkemykset olisivat olleet arvokkaita lukiodiplomien kehittämistyössä. Lukiodiplomien tehneiden lukumäärä ei kerro esimerkiksi opiskelijoiden kokemuksista lukiokursseista, diplomien ohjauksesta ja arvioinnista.

Tehtyä esitystä käsityön lukiodiplomin muuttamisesta teknologian lukiodiplomiksi perustellaan sillä, että käsityön lukiodiplomia on suoritettu vähän. On kuitenkin tiedossa, että käsityön lukiodiplomin suoritusten määrä on ollut kasvussa, joskaan määrä ei ole edelleenkään suuri. Kuitenkaan yksinomaan suoritusten numerus ei kerro lukiodiplomin suorituksen volyymistä suhteessa diplomien alan kurssien suorittamiseen. Selvityksessä ei ole esitetty kuinka paljon eri alojen lukiodiplomeja on tehty suhteessa lukiokurssien suorittamiseen. Tämä lukema olisi vertailukelpoisempi eri aineiden välillä ja antaisi lisätietoa siihen, mikä on lukiodiplomien suorittamisen volyymi.

On tärkeää, että lukio-opiskelussa on mahdollista saada opetusta ja osoittaa opittua myös taito- ja taideaineissa. Käsityön lukiodiplomia on mahdollista kehittää nykyisistä lähtökohdista sellaiseksi, että opiskelija voi osoittaa diplomien suorittamalla mielekkäästi osaamistaan ilmaisun, muotoilun ja teknologian keinoin käsityön oppimistehtävässä.

13. Yrittäjyyden ja työelämäosaamisen sekä teknologian lukiodiplomin kehittämistyö annetaan Opetushallitukselle ja kehittäjälukioille, joiden tehtävänä on kyseisen alan kehittäminen.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

14. Lukiodiplomit pysytetään niissä oppiaineissa/oppiaineryhmissä, joissa osaamisen näyttönä ei voi toimia nykyisen muotoinen ylioppilaskoe. Lukiodiplominäyttö ei siis laajene aineisiin, joissa nykyisen muotoisia ylioppilaskokeita järjestetään.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

H) Luvussa 9 selvitysryhmä kuvasi lainsäädäntö-, opetussuunnitelma- yms. muutostarpeet.

Miten kommentoitte selvityshenkilöiden edellä esittämiä muutostarpeita?

-

I) Luvussa 10 on esitetty ehdotettujen muutosten kustannusvaikutuksia ja niiden kohdentumista.

Vastaavatko esitetyistä muutoksista aiheutuvat kustannukset käsitystänne kustannuslisäyksistä?

4) Eivät vastaa suurelta osin

Perustelkaa näkemyksenne etenkin, jos katsotte, etteivät arvioidut kustannukset vastaa esitetyistä muutoksista aiheutuvia kustannuksia:

Lukiodiplomi uudistuksen kustannuksissa ei ole otettu huomioon riittävästi uusien lukiodiplomiaineiden vaikutusta opetuksen kustannuksiin eikä näiden opintojen opettajien ja arvioijien koulutuksesta aiheutuvia kustannuksia. Aivan ensimmäiseksi uudet lukiodiplomialat tarkoittaisivat opettajien ja arvioijien täydennyskoulutusta. Selvityksessä on laskettu kustannuksia opettajien täydennyskoulutukseen, mutta opetusalan täydennyskoulutukselta puuttuu sellaiset rakenteet ja resurssit, joilla täydennyskoulutus tosiasiallisesti olisi mahdollista toteuttaa.

Suomessa ei ole teknologia- tai yrittäjäyys -nimiseen oppiaineeseen pätevyyttä antavaa opettajakoulutusta. Pätevyys edellyttää ko. oppiaineen koulutusvastuuta jollekin yliopistolle, ja siellä sellaista professuuria, jonka oppi- ja opetusalanana on ko. oppiaineeseen kelpoisuuden antava tutkintoaine. Koulutusvastuu tarkoittaa professuurin lisäksi todennäköisesti vähintään yhtä opetuspainotteista virkaa niihin yliopistoihin, jotka saisivat koulutusvastuun. Uusien lukiodiplomien perustaminen tarkoittaa siis lukiokurssien kustannusten lisäksi resurssien tarvetta yliopistojen virkoihin ja opetukseen.

Raunio Anna-Mari
Tekstiilikulttuuriseura